

EDUCATION AND PEDAGOGY

DOI: <https://doi.org/10.64076/ap261005.01>**Svitlana Bartish**Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University, Ternopil, Ukraine**FROM ACADEMIC VOCABULARY TO COMMUNIKATIVE
PRACTICE: THE UNIVERSITY CONTEXT IN TEACHING
ENGLISH FOR ACADEMIC PURPOSES**

Abstract. The abstract examines the potential of utilizing university-related content as a resource for developing learning materials for English for Academic Purposes (EAP). It justifies the integration of work on academic vocabulary, collocations, and contextual usage with communicative tasks. Using teaching materials developed on the basis of information about the Educational and Scientific Center for International Education and Cooperation at TNPU, the author demonstrates a step-by-step transition from mastering thematic vocabulary to its application in academic contexts. The system of tasks aimed at developing the lexical, receptive, and productive components of foreign language academic competence is analyzed.

Keywords: academic communication, academic vocabulary, English for Academic Purposes (EAP), communicative practice, learning materials, university context.

Світлана БартишТернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна**ВІД АКАДЕМІЧНОЇ ЛЕКСИКИ ДО КОМУНІКАТИВНОЇ
ПРАКТИКИ: УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНТЕКСТ У ВИКЛАДАННІ
ENGLISH FOR ACADEMIC PURPOSES**

Анотація. У тезах розглянуто можливості використання університетського контенту як ресурсу для розроблення навчальних матеріалів з англійської мови для академічних цілей (English for Academic Purposes, EAP). Обґрунтовано доцільність поєднання роботи з академічною лексикою, типовими словосполученнями та контекстом їх уживання з комунікативними завданнями. На прикладі навчального матеріалу, розробленого на основі інформації про діяльність Навчально-наукового центру міжнародної освіти та співробітництва ТНПУ, продемонстровано поетапний перехід від засвоєння тематичної лексики до її використання в академічних ситуаціях. Проаналізовано систему завдань, спрямованих на формування лексичної, рецептивної та продуктивної складових іншомовної академічної компетентності.

Ключові слова: академічна комунікація, академічна лексика, англійська мова для академічних цілей, комунікативна практика, навчальні матеріали, університетський контекст.

У сучасному університетському середовищі англійська мова виконує не лише функцію засобу іншомовного спілкування, а й слугує важливим інструментом академічної комунікації. Зростання академічної мобільності, міжнародної співпраці, участі студентів і викладачів у міжнародних освітніх та наукових проєктах зумовлює необхідність формування здатності ефективно використовувати англійську мову в різноманітних академічних ситуаціях. Відповідно, завдання курсу English for Academic Purposes (EAP) полягає не лише у засвоєнні окремих мовних одиниць, а й у формуванні вмінь використовувати їх відповідно до академічного контексту.

ЕАР традиційно розглядається як напрям, орієнтований на мовні потреби студентів у сфері вищої освіти. Річард Джордан наголошує на важливості потреб студентів, цілей курсу, добору та послідовності мовного й змістового матеріалу, а також відповідних навчальних завдань і видів діяльності [3, с.109]. Дослідник також підкреслює значення автентичності, релевантності та доцільності мови й навчальних матеріалів у ЕАР [3, с. 111]. Отже, добір змісту, максимально наближеного до реального академічного середовища, можна розглядати як один із продуктивних напрямів організації навчання.

У колективній праці під редакцією Кена Хайленда та Пола Томпсона ЕАР трактується у тісному зв'язку з академічними дискурсами, академічними жанрами, практиками та академічною грамотністю [2]. Такий підхід передбачає, що навчання англійської мови має бути пов'язане з реальними видами академічної діяльності та комунікативними практиками. У цьому контексті університетський контент може слугувати змістовою основою для створення навчальних матеріалів, оскільки він дозволяє поєднати мовну підготовку студентів із безпосереднім академічним середовищем.

Метою публікації є обґрунтування доцільності використання університетського контенту для розроблення навчальних матеріалів з ЕАР та демонстрація можливостей його використання для переходу від засвоєння академічної лексики до її функціонального застосування в комунікативних ситуаціях.

Матеріалом для аналізу стала авторська розробка заняття “Academic and Research Center for International Education and Cooperation” [1], створена на основі інформації про відповідний структурний підрозділ ТНПУ [4]. У вихідному матеріалі представлено основні напрями діяльності Центру: розвиток міжнародного співробітництва, взаємодію із зарубіжними університетами та науковими організаціями, координацію міжнародних освітніх і дослідницьких проєктів, підтримку академічної мобільності студентів, аспірантів та працівників університету.

Використання такого матеріалу дозволило сформувати навчальний контент, безпосередньо пов'язаний із функціонуванням сучасного університету. Зміст заняття було структуровано за трьома тематичними блоками: International Cooperation and Academic Activities, Students, Admission and Support, Documents, Grants and Legal Procedures. Така організація забезпечує поступове розширення тематичного поля та водночас створює основу для системної роботи з академічною лексикою.

Перший тематичний блок охоплює лексику, пов'язану з міжнародною академічною діяльністю: international cooperation, international partner, research organization, scholar, academic mobility, academic exchange program, cultural exchange, internationalization, international partnership, educational program, research project, professional development, academic staff, administrative staff. Важливим компонентом є також робота з типовими словосполученнями, зокрема develop international cooperation, support academic mobility, participate in an exchange program, build international partnerships, organize a research project.

Другий блок зосереджений на лексиці, необхідній для опису вступу, навчання та підтримки іноземних студентів. До нього належать foreign citizen, stateless person, postgraduate student, admission, enrollment, admission requirements, dormitory,

adaptation, consultation, methodological support, facilitate, assist, participate in. Поряд із лексичними одиницями студенти опрацьовують типові словосполучення: apply for a study program, meet admission requirements, enroll at a university, assist foreign students, provide consultations, support international students, help students adapt.

Третій блок охоплює лексику, пов'язану з грантовою діяльністю, документами та правовими процедурами: grant, grant competition, application documents, legal stay, legislation, residence permit, diploma legalization, legal procedure, comply with, submit documents, obtain, coordinate, implement. Її засвоєння супроводжується роботою з типовими словосполученнями, такими як apply for a grant, prepare application documents, submit documents, obtain a residence permit, comply with Ukrainian legislation, legalize a diploma, follow legal procedures.

Принциповим у розробленому матеріалі є поетапний характер роботи з лексикою. На першому етапі студентам пропонуються завдання, спрямовані на встановлення значення та форми лексичних одиниць. Наприклад, у першому блоці використано вправу на співвіднесення термінів із дефініціями, а також завдання на заповнення пропусків відповідною тематичною лексикою.

На наступному етапі лексичні одиниці функціонують уже в контексті. Студенти обирають правильні варіанти, відновлюють колокації, працюють із міні-діалогами та визначають відповідне слово або словосполучення залежно від описаної ситуації. Наприклад, у блоці Students, Admission and Support завдання передбачають роботу з ситуаціями, пов'язаними зі вступом до університету, академічною мобільністю, консультаціями.

Такий перехід від окремої лексичної одиниці до її використання в контексті має принципове значення для ЕАР. Студенту недостатньо знати переклад слова admission або academic mobility; важливо розуміти, у яких мовних моделях вони функціонують і як їх використовувати для опису конкретної академічної ситуації. Саме тому в навчальному матеріалі значне місце посідає робота з колокаціями. Вона допомагає студентам засвоювати не лише окремі слова, а й типові способи їх поєднання в академічному дискурсі.

Наступним кроком є перехід до продуктивного використання мовного матеріалу. У розробленому занятті після опрацювання лексики студенти мають використовувати її для створення власного висловлювання про діяльність Центру. Їм пропонується застосувати щонайменше п'ять засвоєних слів або словосполучень і скористатися мовленнєвими опорами на кшталт The Center plays an important role in..., It helps the university..., Students and academic staff can..., The Center also supports....

Отже, мовний матеріал поступово переходить із рівня розпізнавання та розуміння на рівень самостійного використання. Така послідовність відповідає загальній логіці розроблення ЕАР-матеріалів, у межах якої добір змісту, мовних одиниць і навчальних завдань має бути пов'язаний із визначеними потребами та цілями студентів [1].

Особливу роль у реалізації комунікативного компонента відіграють ситуативні завдання та кейси. У третьому блоці студенти працюють із навчальними ситуаціями, пов'язаними з підготовкою документів, грантовими заявками, вимогами українського законодавства та легальним перебуванням іноземних студентів.

Показовим є фінальний мінікейс про студентку з іншої країни, яка планує навчатися в ТНПУ протягом року. Вона вже обрала освітню програму, але

потребує інформації про необхідні документи та умови легального перебування в Україні. Студентам пропонується визначити, які документи вона має підготувати, які вимоги до вступу повинна перевірити, який документ може знадобитися для легального перебування та до кого вона може звернутися по допомогу. При цьому вони мають використати визначені мовні одиниці: application documents, admission requirements, residence permit, legal procedure, submit documents, comply with legislation.

Завдання такого типу дозволяє поєднати мовний, змістовий і комунікативний компоненти навчання. Студент не просто демонструє знання значення слова, а використовує його для аналізу проблемної ситуації та формулювання відповіді. Таким чином, університетський контент стає не лише джерелом лексики, а й основою для моделювання академічної комунікації.

Важливо також, що використаний матеріал має безпосередній зв'язок із реальним академічним середовищем студентів. Інформація про міжнародну співпрацю, академічну мобільність, вступ, підтримку іноземних студентів, гранти та документи не є абстрактним тематичним матеріалом. Вона відображає реальні процеси функціонування університету. Це підвищує змістову релевантність навчання та створює можливості для формування в студентів мовних ресурсів, які можуть бути потрібними в реальних академічних ситуаціях.

Отже, проведений аналіз демонструє, що університетський контент може бути продуктивною основою для створення матеріалів з English for Academic Purposes. Його використання дозволяє поєднати засвоєння академічної лексики з роботою над колокаціями, контекстуальним уживанням мовних одиниць, діалогічним мовленням та ситуативними завданнями. Запропонована послідовність – від ознайомлення з лексикою через її контекстуалізацію до продуктивного використання в комунікативних ситуаціях – сприяє переходу від формального знання мовних одиниць до їх функціонального застосування.

Перспективу подальшої роботи вбачаємо в розширенні використання реального університетського контенту для розроблення матеріалів з ЕАР, зокрема на основі інформації про науково-дослідну діяльність університету, освітні програми, міжнародні проєкти, академічну мобільність та інші види академічної діяльності. Такий підхід може сприяти створенню змістовно релевантного навчального середовища, у якому англійська мова вивчається не ізольовано, а як інструмент участі в академічному житті.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бартіш С. В. Методична розробка заняття з англійської мови для академічних цілей на тему "Academic and Research Center for International Education and Cooperation" : методичний матеріал. Освітній центр "На Урок", 2026. Сертифікат № ДБ-2609532748 від 28.09.2026. URL: <https://naurok.com.ua/publ/532748>.
2. Hyland K., Thompson P. (eds.) The Routledge Handbook of English for Academic Purposes. 2nd ed. London : Routledge, 2025. 676 p.
3. Jordan R. R. English for Academic Purposes: A guide and resource book for teachers. Cambridge : Cambridge University Press, 1997. 408 p.
4. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Academic and Research Center for International Education and Cooperation. URL: <https://tnpu.edu.ua/en/about/pidrozdylynnzmos/mignarodnij.php>.